

Consolidarea capacităților profesioniștilor din domeniul protecției copilului

MANUAL DE INSTRUIRE

CUPRINS

INTRODUCERE	4
CURRICULA DE FORMARE	6
I. Curriculum: Formarea de animatori „Activități psihosociale de grup cu copiii”	7
II. Curriculum: Formarea de formatori „Activități psihosociale de grup cu părinții”	11
III. Curriculum: „Ludoteca – formă alternativă de educație extrașcolară”	14
IV. Curriculum: Managementul de caz în asistența copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului	17
MODULE DE FORMARE: Prezentare succintă	22
I. MODULE GENERALE	23
1.1. Politica de protecție a copilului	23
1.2. Percepția și acțiunea	23
1.3. Reziliența și resursele persoanei	23
1.4. Comunicarea și ascultarea activă	24
1.5. Soluționarea conflictelor	24
1.6. Stereotipuri și prejudecăți	24
1.7. Fenomenul ANET (Abuz, Neglijare, Exploatare și Trafic)	25
1.8. Necesitățile copilului	25
1.9. Particularitățile de vârstă ale copiilor	26
1.10. Feedbackul și cunoașterea de sine	26
1.11. Funcțiile părinților în creșterea și educarea copiilor	
II. MODULE SPECIFICE: ACTIVITĂȚI PSIHOSOCIALE DE GRUP CU COPIII	28
2.1. Animatorul și competențele acestuia	28
2.2. Caracteristici și obiective ale activităților de joc	28
2.3. Principiile metodologice de desfășurare a activităților psihosociale cu copiii	28
2.4. Leadership și rolul animatorului	29
2.5. Planificarea activităților	29
2.6. Competiție versus cooperare în activitățile psihosociale	29
2.7. Activitățile creative	29

III. MODULE SPECIFICE: ACTIVITĂȚI PSIHOSOCIALE DE GRUP CU PĂRINȚII	30
3.1. Instruirea adulților. Principii, metode și tehnici	30
3.2. Etapele de evoluție a grupului în cadrul instruirii. Gestionarea comportamentelor dificile	30
3.3. Planificarea unui atelier de instruire	30
3.4. Metodologia realizării activităților de grup cu părinții. Structura activităților, profilul facilitatorului.	31
3.5. Motivarea părinților	31
3.6. Principiile realizării activităților părinți-copii	31
3.7. Disciplinarea pozitivă	32
IV. MODULE SPECIFICE: LUDOTECA – FORMĂ ALTERNATIVĂ DE EDUCAȚIE EXTRAȘCOLARĂ	33
4.1. Teorii despre joc	33
4.2. Ludoteca – delimitări conceptuale	33
4.3. Ludotecarul. Activități ludico-educative	33
4.4. Proiectul „Ludoteca – centru ludico-educativ”. Structură, coordonare și gestionare.	34
V. MODULE SPECIFICE: MANAGEMENTUL DE CAZ	35
5.1. Managementul de caz în asistența copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului	35
5.2. Interviewarea beneficiarului	35
5.3. Profilul asistentului social comunitar	35
5.4. Lucrul cu familiile necooperante	36
5.5. Mobilizarea comunității	36
5.6. Motivarea profesională	36
5.7. Supervizarea în asistența socială. Teorie și practică	36
ANEXĂ: Matricea modulelor de formare	37

INTRODUCERE

*Fondată în 1960, **Terre des hommes** (Tdh) este o organizație elvețiană cu o contribuție importantă la construirea unui viitor mai bun pentru copiii defavorizați și comunitățile din care provin. Prin abordări inovatoare și soluții durabile, Tdh activează în prezent în 34 de țări din întreaga lume. În Republica Moldova, Tdh este prezentă din anul 2004 și este totalmente dedicată întru satisfacerea necesităților copiilor, fiind un participant indubitabil la îmbunătățirea sistemului de protecție a copilului din țară.*

Tdh este convinsă că un impact consistent și de durată poate fi atins numai și numai prin acțiuni bazate pe un amalgam complementar de metode și abordări. Prin urmare, protecția copiilor moldoveni în situații vulnerabile, în interiorul și în afara Republicii Moldova, se realizează prin furnizarea de servicii directe către beneficiari, sprijinirea creării de servicii, creșterea gradului de conștientizare, dezvoltarea capacităților profesioniștilor și consolidarea sistemului de protecție a copilului.

Consolidarea capacităților profesioniștilor din sistemul de protecție a copilului a Republicii Moldova (inclusiv regiunea transnistreană) și Federației Ruse a fost întotdeauna o parte importantă și integrantă a muncii Tdh în demersul protecției copiilor. Doar în ultimii 5 ani, Tdh Moldova a instruit peste 3.200 de profesioniști. Tdh crede că lecțiile învățate, prin evaluarea și punerea în aplicare a acestei abordări, ar trebui să fie împărtășite cu partenerii de la nivel național, regional și global, în scopul de a servi cel mai bine nevoilor și intereselor copiilor din întreaga lume.

Manualul de instruire „Consolidarea capacităților profesioniștilor din domeniul protecției copilului” reprezintă bunele practici ale Tdh Moldova în consolidarea capacităților adulților responsabili de lucrul cu copiii. Acesta a fost elaborat în concordanță cu manualele de instruire produse de Fundația *Terre des hommes* la nivel internațional.

Deși manualul are o aplicabilitate universală, la elaborarea lui s-a ținut cont și de particularitățile Republicii Moldova, precum:

- contextul social al țării și provocările existente la momentul implementării proiectelor în domeniul protecției copilului, cum ar fi: plecarea peste hotare a părinților, determinată de condiții economice precare și lipsa perspectivelor de viitor; violența față de copii; dezavantajarea economică a copiilor (copii din zone rurale, copii din familii sărace etc.); marginalizarea și discriminarea unor categorii de copii;
- capacitatea sistemului de protecție al Republicii Moldova de a răspunde necesităților copiilor, prin urmare: politicile de protecție a copilului corespund parțial la situația actuală a copiilor; serviciile sunt insuficiente pentru a proteja drepturile copiilor, în special la nivel de comunitate.

Experiența acumulată de-a lungul anilor se regăsește în cele **4 curriculumuri** din acest manual:

- Formarea de animatori „Activități psihosociale de grup cu copiii”;
- Formarea de formatori „Activități psihosociale de grup cu părinții”;
- „Ludoteca – formă alternativă de educație extrașcolară”;

- „Managementul de caz în asistența copiilor victime sau potențiale victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului.

Manualul se adresează persoanelor care doresc să-și perfecționeze competențele (personale, sociale, metodologice și/sau tehnice) pentru a lucra cu copiii într-un mod eficient și celor care intenționează să organizeze formări în domeniile respective și anume:

- asistenții sociali comunitari/supervizori;
- membrii echipelor multidisciplinare;
- cadrele didactice (pedagogi, animatori, diriginți, directori educaționali);
- reprezentanții structurilor raionale de asistență socială;
- specialiștii din domeniile tangențiale (ordine publică, sănătate);
- membrii ONG-urilor din domeniu;
- reprezentanții administrațiilor publice locale.

Manualul este format din două părți. Documentul de față reprezintă prima parte a manualului și conține cele patru curriculumuri sus-menționate și prezentarea succintă a 36 de module de formare constitutive. A doua parte a manualului cuprinde descrierea pas cu pas a tuturor modulelor. Modulele sunt repartizate în 5 capitole, în module generale și module specifice fiecărui din cele 4 curriculumuri.

Fiecare modul are următoarea structură:

- scopul;
- obiective;
- durata;
- materiale necesare;
- pași;
- foi resursă.

În cadrul instruirilor sunt utilizate module generale și specifice. Structura și durata instruirilor au un caracter de recomandare. Modulele pot fi aplicate separat sau combinate în diferite moduri în dependență de obiectivele propuse și beneficiarii implicați.

Prima parte a manualului (versiunile română, rusă și engleză) și partea a doua (versiunea română) sunt disponibile în format electronic la următoarele adrese: www.tdh-moldova.md și/sau <http://tinyurl.com/tdhtraining>.

Manualul „Consolidarea capacităților profesioniștilor din domeniul protecției copilului” are un caracter deschis și urmează să fie completat cu alte materiale (versiuni lingvistice ale materialelor existente, curriculumuri și module noi) pe măsură ce acestea sunt elaborate, conform necesităților profesioniștilor.

CURRICULUMURI

I. CURRICULUM: FORMAREA DE ANIMATORI

„ACTIVITĂȚI PSIHOSOCIALE DE GRUP CU COPIII”

ARGUMENTARE

Activitățile de grup cu copiii sunt o parte importantă a intervențiilor de tip psihosocial care vin să satisfacă necesitățile nemateriale și ajută copilul în depășirea situațiilor vulnerabile, îmbunătățesc starea lui psihoemoțională și relațiile sociale și fortifică capacitatea de reziliență a acestuia. Crearea unui spațiu sigur de joc, de comunicare, relaxare și învățare informală vin să susțină acest demers. Alte efecte importante ale activităților psihosociale de grup asupra copilului țin de creșterea stimei de sine și a încrederii în forțele proprii, dezvoltarea unor abilități mai bune de exprimare verbală și non-verbală, favorizează atitudinea de respect, colaborare și suport reciproc între copii, copii și adulți, copii și părinți.

Astfel, pentru a obține succese în cadrul activităților, persoanele responsabile (animatorii) trebuie să-și dezvolte competențe specifice la nivel personal, social, metodologic și tehnic, cum ar fi: leadership; capacitatea de a crea relații; ascultarea activă; cunoașterea jocurilor și efectelor lor asupra copiilor etc. Formarea are drept scop dezvoltarea acestor tipuri de competențe (în special a celor metodologice și tehnice).

SCOPUL

Scopul programului este instruirea și dezvoltarea capacităților animatorilor în realizarea activităților psihosociale de grup cu copiii.

OBIECTIVELE

- De a familiariza participanții cu principiile de bază ale activităților psihosociale de grup cu copiii;
- de a îmbunătăți competențele la nivel personal, social, metodologic și tehnic ale participanților întru organizarea eficientă a activităților psihosociale cu copiii;
- de a experimenta și învăța tipurile de activități psihosociale care pot fi desfășurate cu copiii (activități creative, sportive și de joc).

GRUPUL ȚINTĂ

Pedagogi, educatori și psihologi.

Sunt încurajați în special pedagogii claselor primare și cei care facilitează activități extrașcolare de artă plastică, lucru manual, sport, muzică, teatru etc., la fel și membrii activi ai ONG-urilor/asociațiilor pentru copii, tineri, inclusiv studenții în ultimul an de facultate.

COMPETENȚE

La sfârșitul formării, participanții își vor îmbunătăți competențele personale, sociale, metodologice și tehnice, ca în final, activitățile cu copiii să aibă un accent mai mult psihosocial decât recreativ. Cele patru niveluri de competențe

sunt complexe și trebuie lucrate simultan. Toate sunt la fel de importante și pentru a obține un ghid mai bun pentru copii, cheia este de a stăpâni un echilibru între toate patru.

Abilități personale:

- managementul emoțiilor: să înțeleagă propriile emoții, să conștientizeze influența lor asupra relațiilor, aptitudinilor de lucru cu copiii și să știe cum să le stăpânească;
- încrederea în sine: să aibă un sentiment al valorii pozitiv, dezvoltat și bine pronunțat;
- autocunoaștere și auto-feedback: să evalueze obiectiv punctele tari și cele slabe ale persoanei, să învețe din experiențele altora și să le integreze în noi acțiuni;
- încredere: să arate onestitate și încredere în acțiunile celorlalți;
- adaptabilitate și evitarea prejudecăților: să fie deschis lucrurilor noi și să accepte alte modalități de gândire, să se adapteze la situații tranzitorii și să depășească obstacole;
- cerință personală: să tindă spre autoperfecționare.

Abilități sociale:

- leadership: să ia o poziție în grup și să meargă până la atingerea unui obiectiv comun;
- motivație: să manifeste spirit de bucurie, simțul umorului și varietate pentru activitățile fizice de tip practic (să fie activ);
- pedagogie: prin intermediul unor feedbackuri constructive, să încurajeze copiii să-și dezvolte propriile lor aptitudini;
- comunicare: să vorbească prin mesaje clare, scurte și convingătoare;
- empatie: să simtă și să înțeleagă emoțiile copiilor, să manifeste interes față de problemele lor;
- receptare și disponibilitate: să asculte necesitățile și sugestiile copiilor, încercând să le răspundă;
- soluționarea conflictelor: să ia în considerare toate părțile și să rezolve problemele prin soluții pozitive;
- autoritate: să stabilească reguli și limite clare și dacă acestea nu sunt respectate, să ia în considerare consecințele educative;
- crearea legăturilor: să mențină legături afective cu copiii;
- cooperare: să promoveze lucrul în grup, pentru a construi relații de încredere între copii, între grupul de copii și animator.

Abilități metodologice:

- perioada de planificare a lecției: să pregătească lecții în trei părți (va fi nevoie de timp și materiale); să planifice un set de lecții pe termen lung, cu obiective progresive; să integreze notificarea (debriefing) echipei educaționale;
- anticipare și adaptare: să adapteze caracteristicile de referință ale unei

planificări (numărul de copii, atmosfera, locul, perioada) și să vizualizeze lecțiile înainte de reprezentarea propriu-zisă;

- obiective: să stabilească obiective (în susținerea dezvoltării aptitudinilor mintale, psihosociale și fizice);
- progresiune: să conducă participanții la obiectivele stabilite (forma finală, jocurile de competiție etc.), într-un mod progresiv și prin exerciții bine structurate;
- participare: să organizeze activitățile astfel încât copiii să fie mereu activi (să nu aștepte);
- structura de învățare: să alterneze momentele de experimentare cu cele de intervenție și reflecție (feedback);
- imaginație: să diversifice activitățile în dependență de obiective și să le adapteze în raport cu abilitățile participanților;
- securitate: să prevadă tot timpul condiții de securitate, pentru a evita accidentele și violența.

Abilități tehnice:

- starea fizică: să-și mențină sănătatea (alimentație, somn, exerciții etc.);
- reguli: să cunoască regulile jocurilor pentru a le explica copiilor, astfel încât aceștia să fie arbitrii;
- varietate: în activități cu grupurile țintă, să cunoască și să practice un număr suficient și divers de jocuri sportive;
- prevenire și sănătate: să stabilească o legătură între activitățile fizice și igiena vieții (să transmită mesaje despre sănătate prin intermediul jocurilor).

STRUCTURA

Instruirea cuprinde 11 module. Fiecare modul conține atât parte teoretică, cât și parte practică întru dezvoltarea competențelor profesionale ale animatorilor, necesare realizării activităților psihosociale de grup cu copiii. În cadrul unei instruiți poate fi folosit un singur modul sau îmbinarea mai multor module (în dependență de scopul instruiți, grupul țintă, numărul de ore planificate).

Nr.	Denumirea modului	Nr. de ore
1	Animatorul și competențele acestuia	1
2	Caracteristici și obiective ale activităților de joc	2
3	Principiile metodologice de desfășurare a activităților psihosociale cu copiii	2
4	Leadership și rolul animatorului	2
5	Planificarea activităților	2
6	Competiție versus cooperare în activitățile psihosociale	1 și 20 min
7	Activități creative. Principii	2
8	Politica de protecție a copilului	4

9	Percepția și acțiunea	2
10	Reziliența și resursele persoanei	2
11	Comunicare și ascultarea activă	2
	Total	22-23

MODALITATEA DESFĂȘURĂRII

Formarea este preconizată pentru 5 zile. Numărul optimal de participanți este de 12-16 persoane.

Fiecare modul conține o parte practică inițială, datorită căreia se atinge conținutul teoretic. Una dintre zilele de formare este predestinată lucrului practic. Participanții, în grupuri mici, planifică și apoi desfășoară o activitate de tip psihosocial, primind la final un feedback din partea formatorilor.

Metodele utilizate sunt: jocul; brainstormingul; lucrul în grup; prezentări PowerPoint.

Din moment ce participanții revin acasă și încep activitățile de grup cu copiii, începe etapa formării continue, ce constă în coaching (minimum 2 sesiuni de coaching din partea formatorilor) și formări complementare, în dependență de necesitățile ce se stabilesc pe parcurs.

MODALITATEA DE EVALUARE

La finalul formării, participanții sunt solicitați să completeze un chestionar de evaluare, în care apreciază cu o notă de la 1 la 5 fiecare modul, modalitatea de lucru a formatorilor și condițiile de cazare. Cu ajutorul acestor chestionare, formatorii pot construi formările ulterioare, ținând cont de punctele forte și cele slabe ale formării desfășurate.

BIBLIOGRAFIE

1. *Lucrul cu copiii și mediul lor. Material de competențe psihosociale*, Terre des hommes, 2011.
2. *Cartea mare a jocurilor*, CIDDC, Chișinău.

II. CURRICULUM: FORMAREA DE FORMATORI „ACTIVITĂȚI PSIHOSOCIALE DE GRUP CU PĂRINȚII”

ARGUMENTARE

Acest curriculum reprezintă o introducere metodologică pentru persoanele din cadrul instituțiilor de învățământ preuniversitar responsabile de lucrul educativ cu părinții.

Cursul își propune să formeze și să ghideze directorii adjuncți pentru educație (organizatorii) în a forma facilitatori ai activităților de grup cu părinții (învățători de clase primare, diriginți). Facilitatorii vor organiza și vor desfășura activități psihosociale de grup cu părinții, în baza unui program orientat spre prevenirea fenomenului de violență, neglijare și exploatare împotriva copiilor.

Activitățile psihosociale de grup cu părinții vin să răspundă necesității stridente de capacitate a părinților în *parenting* pozitiv. Din perspectiva istorică, educația părinților este necesară atât pentru creșterea și educarea copiilor, cât și în calitate de vector al democratizării educației și societății.

„Părinții care au primit o educație sunt deja modele după care se îndreaptă copiii. Dar pentru a-i face pe aceștia mai buni este necesar să transformăm pedagogia în studiu, pe când educația este încredințată unor oameni nepregătiți”. (Kant, Im. 1992, p.15)

În linii mari, comportamentul parental este inspirat de experiența de viață a părinților, fiind perpetuate atât aspecte pozitive, cât și negative pe parcursul mai multor generații.

Acest program de formare propune cadrelor didactice o altfel de modalitate de organizare a ședințelor cu părinții, cu accent pe încurajarea părinților în exercitarea rolului de părinte și prevenirea violenței, neglijării, exploatării și traficului copiilor.

SCOPUL

Cursul are ca scop să formeze și să ghideze directorii adjuncți pentru educație (organizatorii) în a instrui facilitatori ai activităților de grup cu părinții (învățători de clase primare, diriginți).

GRUPUL ȚINTĂ

Directorii educativi

COMPETENȚE

La sfârșitul formării, participanții își vor îmbunătăți următoarele competențe:

- stăpânirea metodologiei de instruire a adulților;
- organizarea și desfășurarea activităților psihosociale de grup cu părinții;
- organizarea, întrunirea și instruirea adulților în cadrul activităților psihosociale de grup cu părinții;
- a oferi un feedback constructiv;
- a comunica eficient și a gestiona comportamentele dificile ale participanților;

- de monitorizare a activităților de grup cu părinții;
- de monitorizare sistematică a schimbărilor comportamentale ale părinților (ca rezultat al frecventării activităților de grup cu părinții);
- de a-și proiecta activitatea, de a vedea rezultatul final, de a propune soluții de rezolvare a situațiilor problemă;
- de a identifica necesitățile de instruire a părinților în sfera *parentingului* pozitiv și a adapta activitățile corespunzătoare.

STRUCTURA

Curriculumul cuprinde 13 module tematice cu grad diferit de complexitate, prezentate prin metode și tehnici specifice instruirii adulților. Fiecare modul conține aspecte teoretice și aspecte practice.

Nr.	Denumirea modului	Nr. de ore
1	Politica de protecție a copilului	4
2	Necesitățile copilului	2
3	Reziliența și resursele persoanei	2
4	Fenomenul ANET	3
5	Funcțiile părinților în creșterea și educarea copiilor	1,5
6	Instruirea adulților. Principii, metode și tehnici	2
7	Feedbackul și cunoașterea de sine	2
8	Etapele de evoluție a grupului în cadrul instruirii. Gestionarea comportamentelor dificile	2
9	Planificarea unui atelier de instruire	2 și 40 min
10	Motivarea părinților	2
11	Metodologia realizării activităților de grup cu părinții. Structura activităților, profilul facilitatorului	2
12	Principiile realizării activităților părinți-copii	1,5
13	Disciplinarea pozitivă	4
	Total	30-31

MODALITATEA DESFĂȘURĂRII

Formarea de formatori. Această formare este recomandată pentru 5 zile (40 ore). În cadrul formării, aspectele teoretice sunt îmbinate cu cele practice, sunt utilizate metode și tehnici specifice învățării experiențiale, precum: prezentări; lucru în grup; reflecții individuale; brainstorming; simulări; joc de rol; colaj etc. La final, participanții elaborează designul formării (realizată cu facilitatorii activităților psihosociale de grup cu părinții).

Formarea inițială. După participarea la formare, formatorii vor desfășura instruire pentru pedagogi/învățători, care, la rândul lor vor desfășura activități psihosociale de grup cu părinții.

Formarea continuă. Formarea continuă presupune formări complementare și coaching. Formările complementare vin ca răspuns la necesitățile participanților, care sunt identificate în cadrul unor ședințe semestriale.

Formatorii beneficiază de coaching în realizarea formării, iar pedagogii beneficiază de coaching din partea formatorului și din partea Tdh (în cadrul a 3 vizite la activități de grup).

MODALITATEA DE EVALUARE

La finalul formării, participanții sunt solicitați să completeze un chestionar de evaluare, care va determina reacția participanților la instruire, procesul de învățare, comportamentul, rezultatele obținute. Cu ajutorul acestor chestionare putem revedea anumite aspecte ale formării și să construim formările ulterioare, ținându-se cont de punctele forte și cele slabe.

BIBLIOGRAFIE

1. *Cele 5 limbaje de iubire ale copiilor*, Garz Chapman, Ross Campbell. București, 2001.
2. *Comunicarea eficientă cu copiii. Acasă și la școală*, Adele Faber, București, 2002.
3. *Copilăria durează generații la rând*, Kari Killen, Editura First, Timișoara, 2003.
4. *Copilul maltratat*, Kari Killen, Editura Eurobit, 1998.
5. *Ghid de psihoterapie pentru reducerea conflictelor*, Camelia Stavarache. București, 2000.
6. *Lucrul cu copiii și mediul lor. Material de competențe psihosociale*, Terre des hommes, 2011.
7. *Repere pentru acțiune în educație. Ghid de metodologie interactivă*, Mihaela Penu-Pușcaș, Camelia Tancău. București, 2004.
8. *Воспитание на основе здравого смысла*, Рай Берк и Рон Херрону. Санкт-Петербург, 2001.

Link-uri utile:

<http://mama.md/>, forum pentru părinți

<http://www.sigur.info/>, pagină pentru părinți, copii și profesioniști, ce oferă informații utile legate de securitatea pe Internet

<http://www.scoalaparintilor.ro/index.php>, pagină pentru părinți și copii, ce oferă informații referitor la dezvoltarea și educația copiilor

<http://vetkaivi.ru/>, site pentru părinți și profesioniști, ce oferă informații cu privire la dezvoltarea și educația copiilor, despre problema abuzului față de copii și practicile bune a prevenirii abuzului în Rusia

<http://www.salvaticopiii.ro/>

III. CURRICULUM: „LUDOTECA – FORMĂ ALTERNATIVĂ DE EDUCAȚIE EXTRAȘCOLARĂ”

ARGUMENTARE	<p>Ludoteca este o „bibliotecă” de jocuri - un spațiu deschis, accesibil, dotat cu tot ce poate însemna joc și un loc unde copilul: devine protagonistul principal al activităților; alege timpul, jocul și partenerii de joc; găsește „adulții ca parteneri de joc”; poate lua jocuri cu împrumut; se joacă cu propriii părinți.</p> <p>Ludoteca este un serviciu care permite copilului recâștigarea dreptului la joacă, la socializare, la libera exprimare, la cunoașterea motivată a tuturor contextelor în cadrul cărora trăiește și se dezvoltă. Cu alte cuvinte, prin intermediul ludotecii, se promovează o calitate a vieții mai bună a copilului și a familiei în general. Ludoteca este deschisă pentru toți copiii, indiferent de vârstă, capacități, condițiile sociale din care provin.</p> <p><i>Notă:</i> Curricula „Ludoteca – formă alternativă de educație extrașcolară” a fost elaborată de Asociația „Prietenii Copiilor”.</p>
SCOPUL	Scopul programului de instruire este formarea participanților referitor la forma alternativă de educație non-formală – Ludoteca.
GRUPUL ȚINTĂ	Pedagogi
COMPETENȚE	<p>La nivel de cunoștințe:</p> <ul style="list-style-type: none">• cunoașterea și aprofundarea cunoștințelor teoretice în domeniul socio-educativ de funcționare a ludotecii;• conștientizarea propriei motivații ce ține de practicarea domeniului ludic. <p>La nivel de practici:</p> <ul style="list-style-type: none">• dezvoltarea experienței participanților în aplicarea activităților ludice în vederea elaborării/implementării și evaluării unui plan de lucru în cadrul ludotecii în corespundere cu nevoile și aspirațiile beneficiarilor;• promovarea atitudinilor și a valorilor ce sporesc abilitatea participanților de a exercita funcția de ludotecar;• consolidarea și aplicarea cunoștințelor acumulate în domeniul ludotecii. <p>La nivel de integrare:</p> <ul style="list-style-type: none">• dezvoltarea abilităților de promovare a conceptului de Ludotecă prin:• atragerea spre cooperare și susținere a partenerilor de dezvoltare și a abilităților de mobilizare socială;• sensibilizarea și implicarea activă a comunității, organizațiilor și autoritățile locale.
STRUCTURA	Conținutul instruirii cuprinde 4 module. Fiecare modul conține atât partea teoretică cât și partea practică pentru dezvoltarea competențelor profesionale. Mai jos, sunt prezentate modulele și numărul de ore.

Nr.	Denumirea modului	Nr. de ore
1	Teorii despre joc	3
2	Ludoteca – delimitări conceptuale	3
3	Ludotecarul. Activități ludico-educative	3
4	Proiect „Ludotecă centru ludico-educativ”. Structură, coordonare și gestionare	3
5	Partea practică. Experimentarea jocurilor	4
	Total	16

MODALITATEA DESFĂȘURĂRII

Procesul de instruire este organizat și realizat în două etape:

Instruire inițială – pregătirea profesorilor privind „Ludoteca – formă alternativă de educație extrașcolară”. În cadrul instruirii, este planificat timp pentru experimentare diferitor tipuri de joc, analizate în partea teoretică, ceea ce permite o mai bună înțelegere a instrucțiunilor diferitor jocuri.

Durata instruirii – 16 ore.

Metodele și tehnicile utilizate în cadrul instruirii: brainstorming, lucru în grup, lucru individual, discuții, prezentări teoretice, joc de rol etc.

Instruire continuă – oferirea suportului profesorilor în aplicarea cunoștințelor în practică. Instruirea continuă este realizată de către supervisor. Modalitatea și periodicitatea desfășurării instruirii continue este: supervizare individuală.

MODALITATEA DE EVALUARE

La finalul instruirii, participanții sunt solicitați să completeze un chestionar de evaluare a cursului de instruire. Cu ajutorul acestor chestionare, formatorii pot construi formările ulterioare, ținând cont de punctele forte și cele slabe ale formării desfășurate.

BIBLIOGRAFIE

1. P. Osterrieth, *Introducere în psihologia copilului*, E.D.P., București, 1976;
2. U. Șchiopu, E. Verzea, *Psihologia vârștelor*, E.D.P., București, 1995;
3. T. Crețu, *Psihologia vârștelor*, Ed.Credis, București, 2001;
4. H.Wallon, *Evoluția psihologică a copilului*. București, E.D.P., 1975;
5. C.Cucoș, *Pedagogie*, Iași, Ed.Polirom, 1996;
6. I.Miron, R.Ioan, *Didactica modernă*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001;
7. E.C. Liutova, G.B. Monina, „Trening efektivnogo vzaimodeistvia s detimi”, Ed.„Reci”, Sanct-Petersburg, 2003;
8. E.C. Liutova, G.B. Monina, „Șpargalca dlea vzroslîh”, Ed. „Reci”, Sanct-Petersburg, 2005;
9. T.N. Obrazțova, „Psihologhiceschie igrî dlea detei”, Ed.„LADA” M, 2005;
10. I.Agapova, M. Davîdova, „Literaturniie igrî dlea detei”, Ed.„LADA” M, 2006;
11. I.Agapova, M. Davîdova, „Igrî i zadania dlea ciudo-vospitania”, Ed.„LADA” M, 2006;
12. R.Doron, F.Parot, *Dicționar de psihologie*, Ed.Humanitas, București, 2006;
13. L.Kostina, „Igrovaia terapiya s trevozhnymi detmi”, Ed. „Reci”, Sanct-Petersburg, 2003;

14. V.Axline, „Igrovaya terapia”, ЭКСМО, Moscova, 2000;
15. G.Bartolucci, „La Ludoteca”, revistă semestrială, Nr.1, 2, 2005;
16. A. Damian, „Ludoteca – de la joacă la educația prin joc”, București, 2005;
17. <http://www.youtube.com/watch?v=MfXmhVrf5HI>
18. <http://www.youtube.com/watch?v=DriYscTOopw>

IV. CURRICULUM: MANAGEMENTUL DE CAZ ÎN ASISTENȚA COPIILOR VICTIME SAU POTENȚIALE VICTIME ALE VIOLENȚEI, NEGLIJĂRII, EXPLOATĂRII ȘI TRAFICULUI

ARGUMENTARE	<p>În Republica Moldova, specialitatea de asistență socială este relativ nouă. În 2007, a fost inițiat procesul de angajare a asistenților sociali comunitari în primărie. Totuși, persoanele angajate au diferite nivele și grade de calificare, experiență de activitate în domenii de alt profil, ce transformă dificilă asigurarea cu servicii calitative a beneficiarilor, inclusiv și a copiilor victime ale violenței. Numărul de copii victime ale violenței nu poate fi estimat cu exactitate, dar acest fenomen nu se diminuează și este prezent semnificativ în societate. În baza unor studii se arată că fiecare al 4 copil este supus violenței în familie.</p> <p>În acest context, cursul de instruire „Managementul de caz în asistența copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului” își propune consolidarea competențelor profesionale ale asistenților sociali comunitari și a echipei multidisciplinare în vederea promovării și protecției drepturilor copilului, victimă sau potențială victimă. Participanții vor deprinde specificul asistenței copilului victimă și utilizarea metodei Managementul de caz, aprobat prin ordinul MMPSF nr.71, din 03.10.2008. Acest fapt va contribui la o mai bună identificare a situațiilor de risc pentru copii și intervenția imediată în cazurile de violență, la necesitate, fiind orientați către servicii specializate.</p>
SCOPUL	Scopul programului de instruire este consolidarea competențelor asistenților sociali comunitari și asistenților sociali supervizori în vederea asigurării asistenței psihosociale copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului.
GRUPUL ȚINTĂ	Asistenții sociali comunitari/asistenții sociali supervizori
COMPETENȚE	<p>La nivel de cunoștințe, asistenții sociali comunitari/supervizori își vor îmbunătăți cunoștințele privind:</p> <ul style="list-style-type: none">• sistemul de protecție a copiilor, cadrul legal național și internațional;• rolul specialiștilor cu atribuții în protecția copilului;• mobilizarea actorilor responsabili de asistența copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării și exploatării;• fenomenul violenței, neglijării, exploatării și traficului (definiție, semne, consecințe etc.);• noțiunea de risc și nivelurile riscului;• particularitățile de vârstă ale copilului;

- necesitățile copilului;
- funcțiile părinților în creșterea și educarea copiilor;
- abordarea psihosocială în asistența copilului victimă sau potențială victimă a violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- utilizarea metodei managementului de caz în asistența copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- intervierea beneficiarului;
- profilul asistentului social comunitar în lucrul cu copiii victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării și exploatării;
- lucrul cu familiile necooperante și identificarea riscurilor pentru copil;
- motivarea profesională în lucrul cu copiii;
- supervizarea în asistența socială.

La nivel de practici, asistenții sociali comunitari/supervizori vor fi capabili să:

- ofere protecție copiilor în conformitate cu cadrul legal național și internațional;
- mobilizeze actorii locali în identificarea și asistența copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- recunoască semnele și să stabilească tipul violenței;
- evalueze riscurile pentru copil și să stabilească nivelurile de risc;
- identifice particularitățile de vârstă a copilului;
- evalueze necesitățile copilului și să identifice pe cele urgente;
- analizeze funcțiile părinților privind creșterea și educarea copiilor;
- utilizeze abordarea psihosocială în asistența copilului victimă sau potențială victimă a violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- utilizeze metoda managementului de caz în asistența copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- intervieze beneficiarul;
- trateze echilibrat copilul victimă sau potențială victimă a violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- depășească situații de blocaj în lucrul cu familiile necooperante și să identifice riscurile pentru copil;
- aplice strategii de motivare profesională;
- ofere și să solicite supervizarea în asistența copiilor victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului.

STRUCTURA

Conținutul instruirii cuprinde 18 module. Fiecare modul conține atât parte teoretică, cât și parte practică întru dezvoltarea competențelor profesionale. În cadrul unei instruirii poate fi folosit un singur modul sau îmbinarea mai multor (în dependență de scopul instruirii, grupul țintă, orele planificate etc.).

Nr.	Denumirea modului	Nr. de ore
1	Politica de protecție a copilului	4
2	Fenomenul ANET	3
3	Particularitățile de vârstă ale copiilor	2
4	Necesitățile copilului	2
5	Reziliența și resursele copilului	2
6	Funcțiile părinților în creșterea și educarea copilului	1,5
7	Comunicarea și ascultarea activă	2
8	Interviarea beneficiarului	5
9	Managementul de caz în asistența copiilor victime	8
10	Percepția și acțiunea	2
11	Stereotipurile și prejudecățile	1,5
12	Soluționarea conflictelor	2
13	Lucrul cu familiile necooperante	3
14	Mobilizarea comunității	2,5
15	Profilul asistentului social comunitar în lucrul cu copiii	1,5
16	Motivarea profesională	2,5
17	Supervizarea în asistența socială. Teorie și practică	8
18	Feedbackul și cunoașterea de sine	2
	Total	54-55

MODALITATEA DESFĂȘURĂRII

Procesul de instruire este organizat și realizat în trei etape.

Instruirea inițială. Pregătirea asistenților sociali comunitari în aplicarea calitativă a managementului de caz în asistența copiilor victime sau potențiale victime ale violentei, neglijării, exploatării și traficului. Durata instruirii – 5 zile. Continuarea instruirii inițiale este organizată și realizată de către asistenții sociali comunitari în cadrul atelierelor de lucru „Sistemul protecției copilului la nivel local”, cu actorii locali ce au tangențe în domeniul protecției copilului. Durata instruirii – 4 ore.

Metodele și tehnicile utilizate în cadrul instruirii sunt brainstormingul, lucrul în grup, lucrul individual, discuții, prezentări teoretice, joc de rol etc.

Instruirea continuă. Implică susținerea asistenților sociali comunitari în asistența copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului.

Instruirea continuă este realizată de către supervisor. Modalitatea și periodicitatea desfășurării arată astfel: supervizarea individuală (în teren, o vizită lunară la primărie, în dependență de necesitățile de dezvoltare profesională a asistentului social comunitar); ședințe de supervizare, în grupuri mici (lunar).

Instruirea complementară. Implică consolidarea capacităților asistenților sociali comunitari în asistența copiilor victime sau potențiale victime ale violenței,

neglijării, exploatării și traficului.

Instruirile complementare sunt realizate în dependență de necesitățile de dezvoltare profesională identificate pe parcursul instruirii continue. În dependență de modulul selectat, durata instruirii este de minimum 1 oră 30 min. – maximum 4 ore.

MODALITATEA DE EVALUARE

Evaluarea participanților are mai multe obiective:

- evaluarea competențelor profesionale ale asistenților sociali comunitari în asistența copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, pre și post instruire. Evaluarea pre instruire se realizează prin intermediul unui chestionar și contribuie la evaluarea impactului cursului dat și planificarea eficientă a cursului ce va răspunde necesităților de instruire. Evaluarea post instruire este întreprinsă cu scopul de a determina nivelul de realizare a instruirii și să aprecieze atingerea obiectivelor propuse la început (realizată prin intermediul unui chestionar);
- evaluarea cunoștințelor/atitudinilor/practicilor, după o perioadă de aplicare a cunoștințelor obținute și suportului primit din partea supervisorilor. Se urmărește identificarea necesităților de dezvoltare profesională continuă a asistenților sociali comunitari și ulterior, planificarea activităților de referință. Evaluarea are loc în 3 etape: evaluarea cunoștințelor prin intermediul focus grupurilor cu asistenții sociali comunitari; evaluarea atitudinilor prin intermediul unui chestionar cu beneficiarii asistați de către asistentul social comunitar; evaluarea practicilor (realizată de către asistentul social supervisor conform unei grile de evaluare a practicilor).

BIBLIOGRAFIE

1. *Bătaia părintească înseamnă violență. Ghid pentru profesioniști elaborat în cadrul Campaniei naționale de comunicare „Copilărie fără violență”*. Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, Ministerul Educației și Tineretului, UNICEF Moldova și Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii. Chișinău, 2006.
2. *Comunicarea eficientă cu copiii. Acasă și la școală*, Adele Faber, București, 2002.
3. *Copilăria durează generații la rând*, Kari Killen, Editura First, Timișoara, 2003.
4. *Copilul maltratat*, Kari Killen, Editura Eurobit, 1998.
5. *Ghid de bune practici*, Salvați Copiii.
6. *Ghid de psihoterapie pentru reducerea conflictelor*, Camelia Stavarache. București, 2000.
7. *Lucrul cu copiii și mediul lor. Material de competențe psihosociale*, Terre des hommes, 2011
8. *Manual de practică în domeniul reintegrării sociale și supraviețuire*, Ministerul Justiției al României, Ed. Oscar Print, București, 2004.
9. *Manualul comunității terapeutice. Ghid pentru lucrul în grup cu infractorii*

recidiviști violenți în procesul de schimbare cognitiv-comportamentală,
Coordonator Mihaela Săsărman, București, 2003.

10. *Politici de protecție a copilului,* Terre des hommes.

11. *Reabilitarea psihosocială a copiilor retrași din trafic și alte forme grave de muncă.* Manual elaborat pe baza experienței și datelor furnizate de organizații din Europa Centrală și de Est, Tipărit la București, 2007.

Link-uri utile:

www.proeducation.md

www.scribube.com/management/Educatia-adultilor203791815.php

www.tdh-childprotection.org/

MODULE DE FORMARE:

Prezentare succintă

I. MODULE GENERALE

1.1. Politica de protecție a copilului

Modulul este destinat profesioniștilor din domeniile (asistență socială, sănătate, educație, poliție, APL etc.) cu atribuție în protecția copilului. Scopul modulului este consolidarea cunoștințelor profesioniștilor cu privire la politica de protecție a copilului în Republica Moldova. Modulul abordează subiectele cu privire la:

- sistemul de protecție a copilului în Republica Moldova;
- cadrul legislativ național și internațional de referință;
- rolul profesioniștilor din domeniile cu atribuție în protecția copilului;
- politica de protecție a copilului în viziunea Tdh.

Subiectele analizate contribuie la o mai bună înțelegere a priorității protecției copilului, precum și la identificarea acțiunilor comune a diferitor instituții.

1.2. Percepția și acțiunea

Scopul modulului este să facă participanții conștienți de varietatea percepțiilor și să țină cont de acestea atunci când acționează sau iau decizii. În cadrul modulului participanții vor:

- experimenta în grup varii percepții și vor deveni conștienți de varietatea opiniilor și modalităților de a vedea aceleași lucruri în mod diferit (în dependență de cele 3 filtre ale percepției);
- învăța să ia în considerare contextul și diversele percepții/opinii (în cazul analizei unei situații);
- învăța să se detașeze de detalii pentru a vedea tabloul în ansamblu (zoom out);
- țină cont de cele trei etape de intervenție în situații concrete de decizie și acțiune.

Modulul este predestinat tuturor persoanelor (animatori, pedagogi, asistenți sociali, educatori etc.) ce doresc să-și perfecționeze competențele personale în a lucra cu copiii într-un mod eficient.

1.3. Reziliența și resursele persoanei

Prezentul modul are drept scop să-i ajute pe profesioniștii responsabili de protecția copiilor să conștientizeze necesitatea de a dezvolta capacitatea de reziliență a copiilor și de a le constitui baza de securitate.

Modulul este un element important în formarea specialiștilor din protecția copiilor, deoarece recapitulează noțiunile de psihosocial, nevoie și reziliență, concepte cheie în lucrul cu copiii vulnerabili. Abordarea psihosocială este o modalitate de a înțelege și a analiza o situație, a construi o intervenție, a oferi un răspuns, luând în calcul atât elementele psihosociale și sociale, cât și corelația dintre ele. Participanții sunt familiarizați cu noțiunea de psihosocial, care se referă la interacțiunea dintre copil și mediul său familial și comunitar. Vorbim despre copil și nevoile sale imediate în strânsă legătură cu mediul lui apropiat și mai îndepărtat.

Participanții învață că capacitatea de reziliență depinde de nivelul de percepție a stimei de sine, care își are sursele în atașamentul față de o bază de securitate. Participanții conștientizează necesitatea dezvoltării resurselor interne și externe și factorilor protectori care înconjoară copilul. Ei înțeleg că aceste resurse rezultă din relațiile (capacitatea de a stabili relații) cu anturajul său imediat și cel extins, din activitățile pe care le desfășoară zilnic (sentimentul de competență) și din sensul atribuit existenței (în legătură cu cultura sa familială, comunitară, precum și valorile transmise de acestea).
Notă: acest modul este destinat în mod egal asistenților sociali și pedagogilor.

1.4. Comunicarea și ascultarea activă

Modulul este dedicat tuturor (animatori, pedagogi, asistenți sociali, educatori etc.) care doresc să-și perfecționeze competențele sociale în a lucra cu copiii într-un mod eficient. În dependență de copiii implicați, cum ar fi copiii străzii, copii cu nevoi speciale etc., în cadrul cursului pot fi menționate elemente specifice de comunicare. Scopul de bază este ca participanții să-și amelioreze competențele de comunicare eficientă, fiind informați și utilizând principiile comunicării eficiente și ascultării active.

În perioada de desfășurare a modulului, participanții vor:

- conștientiza existența diferitor mecanisme de comunicare;
- observa elementele care favorizează și cele care împiedică o comunicare eficientă;
- experimenta tehnici de ascultare activă și impactul acestora în diferite situații (probleme, conflicte, pierderi etc.);
- învăța aspecte specifice de comunicare cu copiii de diferite vârste.

1.5. Soluționarea conflictelor

Modulul este predestinat tuturor persoanelor (animatori, pedagogi, asistenți sociali, educatori etc.) care doresc să-și perfecționeze competențele sociale în a lucra cu copiii și relaționa cu adulții într-un mod eficient. Scopul modulului este ca participanții să poată interveni eficient în soluționarea conflictelor dintre copiii sau adulții beneficiari.

Drept rezultat, participanții vor:

- înțelege cauzele apariției conflictelor și vor conștientiza și analiza propriile reacții și comportamente în situații de conflict;
- înțelege diferența și limitele dintre un conflict și o simplă neînțelegere;
- cunoaște etapele de negociere în procesul de soluționare a unui conflict;
- avea capacitatea de a preveni anumite tensiuni și conflicte între copii, aplicând reguli clare și sancțiuni constructive.

1.6. Stereotipuri și prejudecăți

Modulul este unul general, dedicat persoanelor (animatori, pedagogi, asistenți sociali, educatori etc.) care doresc să-și perfecționeze competențele personale și sociale în a lucra cu copiii și adulții. Specificul modulului se rezumă în insistența asupra stereotipurilor determinate ale participanților vizavi de beneficiarii lor (persoanele rom, dependenții de alcool etc.).

Scopul de bază al modulului este ca participanții să conștientizeze propriile stereotipuri și prejudecăți față de beneficiari, pentru a le depăși în viitor și astfel a mări eficacitatea intervențiilor.

În cadrul modulului, participanții vor:

- înțelege că toți au stereotipuri și prejudecăți și vor încerca să le identifice pe ale lor;
- înțelege cum prejudecata duce la discriminare, apoi la excludere;
- cunoaște care sunt consecințele stereotipurilor, prejudecăților și discriminării asupra adulților și copiilor;
- încerca să găsească strategii de depășire a stereotipurilor, prejudecăților și discriminării.

1.7. Fenomenul ANET

Modulul este destinat profesioniștilor din diferite domenii (asistență socială, sănătate, educație, poliție, APL etc.), cu atribuții în protecția copilului. Cunoștințele obținute vor contribui la o mai bună înțelegere a profilului copilului victimă și potențială victimă a violenței, neglijării, exploatării și traficului. Ca urmare, copiii în aceste situații vor fi identificați și asistați corect.

Scopul modulului este consolidarea cunoștințelor profesioniștilor cu privire la fenomenul violenței, neglijării, exploatării și traficului. În cadrul modulului sunt abordate următoarele subiecte:

- definițiile și tipurile violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- semnele și consecințele violenței, neglijării, exploatării și traficului și diferențele terminologice dintre acestea;
- mediul favorabil violenței, neglijării, exploatării și traficului și factorii declanșatori ai acestora;
- noțiunea și nivelurile riscului.

1.8. Necesitățile copilului

Scopul modulului este conștientizarea de către participanți a importanței satisfacerii nevoilor copilului pentru o dezvoltare armonioasă și o viață sănătoasă și împlinită a acestuia. Modulul vine să explice ce este nevoia și de ce este important ca nevoile copilului să fie satisfăcute. Participanții sunt familiarizați cu tipurile de nevoi și anume: nevoi fiziologice (de a se alimenta, a avea un loc de trai, a fi protejat, îngrijit etc.); nevoi psihosociale (a fi iubit, susținut, însoțit, integrat, educat, a avea liniște sufletească, a face parte dintr-un grup, a înțelege sensul vieții etc.).

Participanții sunt puși în situația de a identifica consecințele nesatisfacerii sau substituirii nevoilor copiilor. Ei învață să identifice nevoile copiilor și să facă legătura cu comportamentul lor. Învață că nevoile copilului au prioritate în fața nevoilor adultului. Reziliența își are sursa în special în nevoile psihosociale, afiliate resurselor și factorilor de protecție. Când nevoile copilului sunt satisfăcute, ele se transformă în resurse care îi permit să depășească momentele dificile trăite sau urmează să le trăiască. Participanții învață că identificarea și evaluarea corectă a nevoilor copilului permite o intervenție adecvată, întocmirea unui plan de acțiuni potrivit și soluționarea cu succes a cazurilor problemă. Modulul este la fel de important atât pentru profesioniștii din domeniul protecției copilului (asistenții sociali, pedagogi etc.), cât și pentru părinți, îngrijitori, tutori.

1.9. Particularitățile de vârstă ale copiilor

Scopul modulului este de a familiariza participanții cu particularitățile comportamentului copiilor la diferite perioade de vârstă. Sunt parcurse etapele de dezvoltare ale copilului pentru a putea descrie și explica comportamentul acestuia, precum și pentru a realiza predicții și recomandări cu referire la educația copilului. Modulul caută o înțelegere mai bună a comportamentului copilului și să răspundă întrebărilor iscate la nivelul comportamentelor ce nu corespund perioadei date de vârstă.

Participanții vor interacționa cu conceptul de dezvoltare psihică, care are la bază descrierea conduitelor și atitudinilor specifice unei perioade de vârstă, presupune formarea de instrumente de adaptare (din ce în ce mai complexe) și formarea de modalități de satisfacere a noilor necesități. De asemenea, participanții sunt familiarizați cu transformările cantitative și calitative la nivelul dezvoltării (poate fi clasificată în trei mari categorii, în funcție de specific – fizică, psihică și socială) și că există o corelație între categoriile acesteia, dar evoluția lor este relativ independentă. Participanții fac cunoștință cu perioadele de criză la diferite etape de vârstă și cu strategiile comportamentale și de educare recomandate adulților.

Notă: acest modul este la fel de important atât profesioniștilor din domeniul protecției copilului (asistenții sociali, pedagogi), cât și pentru părinți, îngrijitori, tutori.

1.10. Feedbackul și cunoașterea de sine

Scopul modulului este conștientizarea de către participanți a importanței feedbackului și dezvoltarea competențelor lor de a oferi un feedback constructiv atât adulților, cât și copiilor. Feedbackul este indispensabil metodei de învățare prin participare, utilizată în cadrul formărilor. Participanții învață la ce servește un feedback, cum funcționează acesta, care sunt capcanele, cum trebuie dat și primit eficient. Sunt familiarizați cu principiile de oferire a unui feedback constructiv. A da un feedback implică tact, curaj și afecțiune, iar a primi unul nu este posibil decât prin acceptare și nu apărare. Terenul favorabil feedbackului îl reprezintă climatul de încredere, care permite să spunem și să auzim adevărul, fiind generată mai multă încredere și tot mai mult adevăr. Este un teren specific, care ajută la consolidarea legăturii cu propria persoană și cu ceilalți.

În cadrul instruirii, participanții exersează un ritual de feedback, pentru a garanta o atmosferă propice receptivității. Ei învață că feedbackul trebuie să fie descriptiv, specific, fondat pe exemple concrete, dat în doze mici și la momentul potrivit. Dacă presupune judecăți, dacă este vag, dacă rănește sau este prea încărcat, imediat va declanșa reacții de apărare și de justificare din partea receptorului, ceea ce este reversul efectului scontat. De asemenea, se vorbește despre necesitatea de a învăța copiii să realizeze un feedback. Adultul este instruit să ofere un cadru clar și să-i încurajeze pe copii să spună ce gândesc și simt, indiferent de reacția celorlalți. Aplicarea unui ritual de feedback contribuie la crearea unui spațiu/moment securizat, unde copiii știu că opinia lor va fi ascultată și respectată.

Notă: acest modul este la fel de important atât profesioniștilor din domeniul protecției copilului (asistenții sociali, pedagogi), cât și pentru părinți, îngrijitori, tutori.

1.11. Funcțiile părinților în creșterea și educarea copiilor

Modulul este destinat asistenților sociali comunitari, dar poate fi adaptat și altor profesioniști. La finele instruirii, participanții vor înțelege cauzele comportamentului neadecvat al părinților în raport cu copiii și modalitatea de a-i încuraja să-și îndeplinească funcțiile parentale. Scopul modulului este familiarizarea participanților cu responsabilitățile părinților în creșterea și educarea copiilor și include următoarele subiecte:

- funcțiile părintelui, cu impact pozitiv asupra dezvoltării copilului și anume: înțelegerea copilului, acceptarea responsabilității satisfacerii nevoilor copilului, punerea în prim plan a nevoilor copilului, interacțiunea cu copilul, empatie față de copil;
- factorii comportamentului neadecvat al părinților în raport cu copiii;
- modalități de relaționare dintre părinți și copii.

II. MODULE SPECIFICE:

ACTIVITĂȚI PSIHOSOCIALE DE GRUP CU COPIII

2.1. Animatorul și competențele acestuia

Modulul este dedicat animatorilor, la subiectul competențe metodologice și tehnice de desfășurare a activităților cu copiii. La nivel de competențe personale și sociale, pot fi implicați și alți actori ce lucrează cu copiii (asistenți sociali etc.). Scopul este ca participanții să fie informați despre competențele necesare unui animator în a desfășura cu succes activități cu copii. În cadrul modulului, participanții vor:

- primi informații despre competențelor personale, sociale, metodologice și tehnice necesare unui animator pentru a desfășura activități cu copiii;
- însuși noi competențe, necesare în a desfășura activități cu copiii.

2.2. Caracteristici și obiective ale activităților de joc

Modulul este unul specific animatorilor și dezvoltă competențele lor metodologice. Scopul de bază este ca participanții să cunoască abilitățile manifestate la copii prin joc și activități creative, astfel să le manipuleze (pentru a ajuta la dezvoltarea acestor abilități). În cadrul modulului, participanții vor:

- cunoaște abilitățile dezvoltate în timpul jocului și activităților creative;
- înțelege cum să stabilească obiective, pornind de la abilitățile copiilor ce urmează a fi dezvoltate;
- cunoaște și înțelege caracteristicile jocurilor și activităților, pentru a le putea adapta și diversifica.

2.3. Principiile metodologice de desfășurare a activităților psihosociale cu copiii

Modulul este unul specific animatorilor și dezvoltă competențele lor metodologice. Scopul de bază este ca participanții să înțeleagă principiile metodologice caracteristice activităților psihosociale cu copiii. În cadrul modulului, participanții vor:

- experimenta și identifica principiile metodologice de bază ce conferă o calitate psihosocială activităților ludice, sportive sau creative;
- planifica și aplica o activitate pe baza principiilor metodologice;
- experimenta și discuta diferența dintre competiție și cooperare în calitate de parte a activităților ludice.

2.4. Leadership și rolul animatorului

Scopul modulului este ca participanții să înțeleagă importanța de a fi lider în fața copiilor și tipurile de leadership în lucrul cu copiii. În cadrul modulului, participanții vor:

- înțelege diferite roluri și competențe necesare pentru un bun animator;
- cunoaște calitățile unui lider și importanța acestuia în grupul de copii;
- identifica propriul stil de leadership și vor experimenta în practică diferite tipuri (autoritar, democratic, afiliativ și de îndrumare).

2.5. Planificarea activităților

Scopul modulului este ca participanții să poată planifica și desfășura o activitate psihosocială cu copiii. În cadrul modulului, participanții vor:

- cunoaște cerințele de planificare a unei sesiuni în trei părți logice, cu obiective precise și o evaluare finală;
- cunoaște etapele de planificare, desfășurare și evaluare a unei activități (grupul de copii, materialul, timpul și spațiul necesar etc.).

2.6. Competiție versus cooperare în activitățile psihosociale

Scopul de bază al modului este ca participanții să poată face diferența dintre jocurile de competiție și cele de cooperare și să le poată adapta în cadrul activităților desfășurate cu copiii. În cadrul modulului, participanții vor:

- cunoaște diferențele dintre jocurile de competiție și cele de cooperare, precum și avantajele și dezavantajele lor;
- transforma un joc de competiție în unul de cooperare, vor experimenta și discuta diferențele.

2.7. Activitățile creative

Scopul de bază al modulului este ca participanții să poată planifica și desfășura o activitate psihosocială creativă. În cadrul modulului, participanții vor:

- experimenta și înțelege funcțiile activităților creative și diferența de activitățile artistice;
- experimenta o activitate creativă de grup, dificultățile și beneficiile acesteia;
- cunoaște principiile de bază prin care activitatea creativă devine una psihosocială.

III. MODULE SPECIFICE:

ACTIVITĂȚI PSIHOSOCIALE DE GRUP CU PĂRINȚII

3.1. Instruirea adulților. Principii, metode și tehnici

Scopul acestui modul este de a familiariza participanții cu principiile de instruire a adulților, cu metodele și tehnicile potrivite. Participanților este adus la cunoștință conceptul de andragogie și diferențele în instruirea adulților și copiilor. Se accentuează că planificarea, organizarea și desfășurarea evenimentului de instruire este corelată specificului învățării la adulți. Succesul instruirii depinde de un set de principii, ce vor fi discutate cu ocazia trainingului. Aici este inclusă și descrierea și analiza stilurilor formatorilor, se argumentează avantajele și dezavantajele diferitor stiluri. De asemenea, sunt identificate eventualele bariere în instruirea adulților și cum pot fi ele înlăturate. Participanții interacționează cu metodele și tehnicile de instruire a adulților și procedeele de utilizare a acestora, diferențele între metode și ponderea utilizării diverselor metode și tehnici în cadrul etapelor de instruire.

3.2. Etapele de evoluție a grupului în cadrul instruirii.

Gestionarea comportamentelor dificile

Prezentul modul are drept scop identificarea etapelor de evoluție a unui grup în cadrul unei formări. Sunt furnizate informații ce țin de aspectele tehnice și teoretice ale lucrului cu grupul. Un aspect important este alcătuirea grupului, principiul de creare a unui echilibru dintre omogenitate și eterogenitate, cu scopul obținerii unei armonii în cadrul grupului. Tot aici are loc descrierea etapelor de evoluție a unui grup, identificarea fazei de dezvoltare a unei echipe și modalitățile pentru a menține grupul în etapa optimă de-a lungul întregii activități. Un grup va obține rezultate mai bune, dacă membrii lui devin o echipă, la început doar o colecție de indivizi, grupați pentru a realiza o sarcină comună. Procesul unificării grupului în a deveni o echipă implică parcurgerea cu succes a unor metode, tehnici și etape. În dependență de faza de dezvoltare a grupului sunt selectate și activitățile. De asemenea, participanții vor înfrunta potențiale comportamente dificile ale colegilor, căutând modalități de aplanare a situațiilor.

3.3. Planificarea unui atelier de instruire

În rezultatul acestui modul, participanții vor cunoaște etapele necesare pentru realizarea unei formări, printre care și planificarea unui atelier de instruire. Modulul explică etapele și elementele caracteristice ale unei formări, precum: identificarea și analiza necesităților; planificarea; organizarea; desfășurarea; evaluarea; revizuirea formării. Participanții vor putea stabili obiectivele formării, să selecteze metodele și conținutul ei, să facă designul de curs. De asemenea, sunt introduși aspectele tehnice ale unui atelier (aranjarea sălii, pregătirea materialelor necesare pentru formare etc.). Un alt aspect la care se atrage atenția este etapa de evaluare a formării (cele 4 nivele

ale evaluării) și anume: reacția participanților; procesul de învățare; comportamentul; rezultatele obținute.

3.4. Metodologia realizării activităților de grup cu părinții.

Structura activităților, profilul facilitatorului

Participanții vor cunoaște metodologia activităților psihosociale de grup cu părinții. Le este prezentată structura unei activități cu părinții (etapa de deschidere spre comunicare/încălzire, desfășurarea activității, debriefingul, tema pentru acasă), sunt învățați să selecteze metodele la diferite etape ale activității. O atenție deosebită este dedicată tipului de întrebări utilizate la etapa de debriefing (etapa finală a activităților cu adulții). Sunt recomandate tipurile de întrebări și cele bine de evitat în timpul unui interviu. În cadrul modulului se simulează o activitate și în baza ei se analizează toate aspectele importante. De asemenea este identificat profilul facilitatorului unei activități. Se face diferența dintre învățătorul în cadrul orelor de curs și facilitatorul unei activități cu adulții.

3.5. Motivarea părinților

Scopul modulului este de a familiariza participanții cu mecanismele de motivare a părinților în a participa la activități psihosociale de grup. Motivația e un aspect de mare importanță în instruirea adulților, ce diferă mult de motivația copiilor (aceste două categorii de vârstă au surse de motivație diferite). Participanții vor cunoaște mecanismele de funcționare a motivației la adulți la nivel de abilități, reprezentări și performanțe, precum și aspectele psihologice ce influențează tipurile de motivație intrinsecă/extrinsecă, cum ar fi: gândirea pozitivă; starea de spirit; bazele securității. Membrii grupului vor participa la o serie de activități practice și lucru în echipă, unde vor identifica propriile surse de motivație, eventuale tehnici/metode de stimulare a motivației pentru a participa la activități psihosociale de grup.

3.6. Principiile realizării activităților părinți-copii

Scopul modulului este să familiarizeze participanții cu principiile de realizare a activităților de grup cu părinții și copiii lor, în așa fel încât copiii să-și poată descoperi părinții într-o altă ipostază decât cea obișnuită – de joc, cooperare și creativitate. Modul presupune orientarea participanților privind obiectivele și modalitatea de organizare activităților de acest tip. Aceste activități sunt pentru a facilita comunicarea și relaționarea eficientă dintre părinți/îngrijitori și copii. Ele trebuie să aibă loc într-un mediu prietenos, unde facilitatorul are sarcina de a menține o atmosferă plăcută, intervenind doar în situații de feedback. Activitățile sunt creative și invită ambele părți (părinți-copii) la cooperare.

La finele atelierului, participanții vor putea planifica o activitate. De asemenea, vor face diferența dintre obiectivele activităților cu părinții și cele ale activităților părinți-copii. Vor fi orientați să genereze o apropiere între părinți și copiii lor, să ofere un spațiu unde părinții să satisfacă nevoia de atenție a copiilor lor (astfel copiii vor căpăta mai multă încredere în sine și în părinți).

Participanții sunt atenționați asupra lucrurilor de evitat în cadrul activităților și anume: situațiile de concurență; observația publică făcută părinților; să facă pe academicianul cu părinții și copiii.

3.7. Disciplinarea pozitivă

Acest modul vine să propună specialiștilor tehnici și metode eficiente de modificare a comportamentului copilului din perspectiva disciplinării pozitive și anume: concentrarea pe comportamentele pozitive ale copilului; stabilirea și impunerea regulilor în comportamentul copilului; stabilirea limitelor și monitorizarea comportamentelor. Participanții sunt familiarizați cu modalități de identificare a comportamentelor pozitive și dificile ale copiilor și cum să le răspundă. De asemenea, sunt revizuite particularitățile de vârstă, astfel participanții să înțeleagă mai bine la ce să se aștepte de la copii cu vârste și în stadii diferite de dezvoltare și cum se aplică disciplinarea pozitivă în dependență de vârstă.

Modulul reactualizează informația privind comunicarea eficientă cu copiii. Participanții înțeleg legătura dintre comunicare și disciplinare, recunosc barierele în comunicare și învață cum se construiește și transmite un mesaj copiilor. Vor ști să stabilească limitele potrivite, cum să ofere instrucțiuni eficiente în a încuraja colaborarea copiilor, ca aceștia să învețe că, comportamentele neadecvate impun consecințe, că adulții vor acționa cu autoritate, dar fără violență. Certitudinea unei limite asigură copiilor un mediu protejat, unde este susținută o bună sănătate mintală. Participanții conștientizează diferențele dintre disciplinarea pozitivă și pedeapsă și consecințele acestora pe termen lung asupra copiilor. Le sunt furnizate abilități și cunoștințe pentru a-i ajuta în aplicarea tehnicilor de management pozitiv în relația cu copiii.

Notă: acest modul este destinat atât profesioniștilor ce lucrează cu copiii, cât și părinților și îngrijitorilor.

IV. MODULE SPECIFICE:

LUDOTECA – FORMĂ ALTERNATIVĂ DE EDUCAȚIE EXTRAȘCOLARĂ

4.1. Teorii despre joc

Scopul modulului este de a aprofunda cunoștințele teoretice ale participanților în domeniul socio-educativ. În cadrul modulului sunt abordate următoarele subiecte:

- definiția și desfășurarea particularităților jocului;
- clasificare jocului conform unei serii întregi de criterii, precum: tip de coordonare, numărul de participanți, specificul jocului, scopul educativ asupra personalității copilului, dezvoltarea generală etc.;
- etapele de desfășurare a jocului;
- elementele distincte ale unui joc;
- definitivarea animației socio-educative

Modulul prezent este destinat profesioniștilor cu orientare socio-educativă. Conștiințele obținute vor contribui la o mai bună înțelegere a propriei motivații ce ține de practicarea domeniului ludic, precum și obținerea unei baze inițiale informaționale pentru practicarea ulterioară a activităților de tipul dat.

4.2. Ludoteca – delimitări conceptuale

Scopul modulului este de a promova atitudinile și valorile ce sporesc abilitatea participanților de a exercita funcția de ludotecar. În cadrul modulului sunt abordate următoarele subiecte:

- Ludoteca – operaționalizare conceptului;
- tipologia și istoria apariției ludotecilor;
- funcțiile ludotecii, în special cele de socializare, ludică și recreativă, educativă, de reglare socială, economică și inovatoare.

Modulul prezent este destinat profesioniștilor cu orientare socio-educativă. Cele prezentate în cadrul modului vor favoriza perceperea ludotecii ca serviciu social, înțelegerea conceptului vizând serviciul dat precum și identificarea funcțiilor de bază ale unui ludotecar.

4.3. Ludotecarul. Activități ludico-educative.

Scopul modulului este de a stabili un program de lucru pentru primul an de activitate al ludotecii.

În cadrul modulului sunt abordate următoarele subiecte:

- competențele ludotecarului;
- conținutul unei ludoteci, precum: jocuri, jucării, cărți, reviste, ziare pentru copii, echipament audio, echipament sportiv, instrumentele de lucru a ludotecarului etc.;
- principiile generale și structura unei ludoteci;
- activitățile desfășurate în cadrul unei ludoteci.

Modulul prezent este destinat profesioniștilor cu orientare socio-educativă. Informația obținută va permite participanților înțelegerea structurii și principiilor de funcționare ale unei ludoteci fiind un punct de reper către ulterioara activitate pe profilul dat.

4.4. Proiectul „Ludotecă centru ludico-educativ”.

Structură, coordonare și gestionare.

Scopul modulului este de a stabili principiile de coordonare și gestionare a ludotecii.

În cadrul modulului sunt abordate următoarele subiectele:

- coordonarea și gestionarea unei ludoteci;
- regulament de ordine interioară, cu următoarele componente:
- generalități;
- scopul funcționării Ludotecii;
- obiectivele funcționării Ludotecii;
- beneficiarii Ludotecii;
- principiile de funcționare a Ludotecii;
- pachetul standard de activități a Ludotecii;
- programul de lucru a Ludotecii;
- baza materială a Ludotecii;
- coordonarea activităților ludice;
- atribuțiile animatorilor;
- securitatea beneficiarilor în Ludoteca;

Modulul prezent este destinat profesioniștilor cu orientare socio-educativă. Cunoștințele obținute vor permite crearea unei viziuni clare cu privire la principiile de coordonare și gestionare a unei ludoteci, precum și familiarizarea cu normele de reglementare a funcționării serviciului dat.

V. MODULE SPECIFICE:

MANAGEMENTUL DE CAZ

5.1. Managementul de caz în asistența copiilor victime

Prezentul modul este destinat profesioniștilor din domeniul asistenței sociale, însă poate fi adaptat profesioniștilor cu atribuții în protecția copilului. Competențele consolidate în cadrul acestui curs vor orienta profesioniștii să identifice cazurile copiilor victime și să colaboreze cu echipa multidisciplinară în evaluarea lor și asistența copiilor.

Scopul modulului este de a consolida cunoștințele cu privire la utilizarea managementului de caz în asistența copiilor victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului și include următoarele subiecte:

- managementul de caz – etape, specificul intervenției la fiecare etapă;
- metode și tehnici utilizate în asistența copiilor victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- principiile de lucru cu copiii victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- utilizarea abordării psihosociale și asistența multidisciplinară în protecția copilului victimă.

5.2. Intervievarea beneficiarului

Modul este destinat atât specialiștilor din domeniul protecției copilului, cât și profesioniștilor cu atribuții în protecția copilului. Aceste cunoștințe le va permite să evalueze necesitățile copilului și să intervină corect la caz. Scopul modulului este consolidarea cunoștințelor privind intervierea beneficiarului și abordează următoarele subiecte:

- condițiile de realizare a unui interviu;
- calitățile necesare în realizarea unui interviu;
- etapele unui interviu;
- tipurile de întrebări.

5.3. Profilul asistentului social comunitar

Modulul încurajează profesioniștii în demersul lor profesional.

Scopul modulului este consolidarea cunoștințelor asistenților sociali comunitari privind profilul profesionistului în domeniul protecției copilului și implică următoarele subiecte:

- competențe în domeniul protecției copilului (la nivel de cunoștințe, abilități și atitudini);
- calitățile profesionistului în domeniul protecției copilului (perceperea adecvată a realității, capacitate empatică, autenticitate, pozitivism, maturitate emoțională, autocunoașterea etc.)

5.4. Lucrul cu familiile necooperante

Modulul este destinat profesioniștilor din domeniul protecției copilului, însă poate fi ajustat și altor profesioniști. Scopul modulului este consolidarea cunoștințelor asistenților sociali comunitari privind lucrul cu familiile necooperante și însușirea unor strategii de lucru și conține următoarele subiecte:

- tipurile și tehnicile de lucru cu persoanele necooperante;
- motivele comportamentului necooperant;
- acțiunile de stimulare a cooperării eficiente cu familia necooperante;
- evaluarea riscurilor pentru siguranța atât a profesionistului cât și a copilului care rămâne să locuiască în familie.

5.5. Mobilizarea comunității

Modulul este destinat asistenților sociali comunitari, însă poate fi folosit și instruirea altor profesioniști cu atribuții în protecția copilului. Cunoștințele obținute vor servi drept suport în mobilizarea și susținerea comunității. Scopul modulului este fortificarea cunoștințelor asistenților sociali comunitari privind procesul de mobilizare comunitară și modul în care comunitatea poate sprijini dezvoltarea și protecția copilului. În cadrul modulului sunt abordate următoarele subiecte:

- etapele ciclului de mobilizare;
- identificarea resurselor pentru soluționarea problemelor;
- strategiile de eșec și succes, corelate procesului de mobilizare comunitară.

5.6. Motivarea profesională

Modulul este dedicat asistenților sociali comunitari, în scopul reducerii demotivării profesionale și a riscului de eșec profesional. Poate fi inclus și în cadrul instruirii altor profesioniști cu atribuții în domeniul protecției copilului. Scopul modulului este consolidarea cunoștințelor asistenților sociali comunitari, privind motivația profesională și identificarea propriilor surse de motivație și implică următoarele subiecte:

- tipuri de motivație;
- mecanisme de funcționare a motivației;
- analiza aspectelor psihologice ale motivației;
- identificarea propriilor surse de motivație.

5.7. Supervizarea în asistența socială. Teorie și practică

Modulul este dedicat profesioniștilor în domeniul asistenței sociale, însă poate fi ajustat și pentru alți profesioniști cu atribuții în protecția copilului. Scopul modulului este consolidarea cunoștințelor asistenților sociali comunitari/supervizori cu privire la conceptul și procesul de supervizare în domeniul asistenței sociale. Supervizarea este suportul oferit profesioniștilor în activitate lor. În cadrul modulului sunt abordate următoarele subiecte:

- introducerea în supervizare și istoricul dezvoltării supervizării în domeniul asistenței sociale;
- rolurile și tipurile supervizării; - aspectele practice ale supervizării;
- responsabilitățile supervisorului și supervizatului; - feedbackul.

ANEXĂ: Matricea modulelor de formare

GRUPURI-ȚINTĂ		Asistenți sociali comunitari	Asistenți sociali supervizori	Membri ai echipelor multidisciplinare	Directori adjuncți pe educație	Învățători ai claselor primare	Diriginți, profesori, educatori,	Metodiști la nivel rațional
MODULE GENERALE								
1.	Politica de protecție a copilului	X	X	X	X	X	X	X
2.	Percepția și acțiunea	X	X		X	X	X	X
3.	Reziliența și resursele persoanei	X	X		X	X	X	X
4.	Comunicarea și ascultarea activă	X	X		X	X	X	X
5.	Soluționarea conflictelor	X	X		X	X	X	X
6.	Stereotipuri și prejudecăți	X	X	X	X	X	X	X
7.	Fenomenul ANET	X	X	X	X	X	X	X
8.	Necesitățile copilului	X	X	X	X	X	X	X
9.	Particularitățile de vârstă ale copiilor	X	X		X	X	X	X
10.	Feedbackul și cunoașterea de sine	X	X		X	X	X	X
11.	Funcțiile părinților în creșterea și educarea copiilor	X	X		X	X	X	X
PREVENIRE								
ACTIVITĂȚI PSIHOsocIALE DE GRUP CU COPII								
12.	Animatorul și competențele acestuia				X	X	X	X
13.	Caracteristici și obiective ale activităților de joc				X	X	X	X
14.	Principiile metodologice de desfășurarea a activităților psihosociale cu copii				X	X	X	X
15.	Leadershipul și rolul animatorului				X	X	X	X
16.	Planificarea activităților				X	X	X	X
17.	Competiție versus Cooperare în activitățile psihosociale				X	X	X	X
18.	Activitățile creative				X	X	X	X
ACTIVITĂȚI PSIHOsocIALE DE GRUP CU PĂRINȚII								
19.	Instruirea adulților. Principii, metode și tehnici				X	X	X	X
20.	Etapele de evoluție a grupului în cadrul instruirii. Gestionarea comportamentelor dificile				X	X	X	X
21.	Planificarea unui atelier de instruire				X	X	X	X
22.	Metodologia realizării activităților de grup cu părinții. Structura activităților, profilul facilitatorului				X	X	X	X
23.	Motivarea părinților				X	X	X	X
24.	Principiile realizării activităților părinți – copii.				X	X	X	X
25.	Disciplinarea pozitivă				X	X	X	X
LU DOTECA – FORMĂ ALTERNATIVĂ DE EDUCAȚIE EXTRAȘCOLARĂ								
26.	Teorii despre joc					X	X	
27.	Ludoteca – delimitări conceptuale					X	X	
28.	Ludotecarul. Activități ludico-educative					X	X	
29.	Proiect „Ludotecă centru ludico-educativ”. Structură, coordonare și gestionare					X	X	

MODULE DE FORMARE		GRUPURI-ȚINTĂ						
		Asistenți sociali comunitari	Asistenți sociali supervizori	Membri ai echipelor multidisciplinare	Directori adjuncți pe educație	Învățători ai claselor primare	Diriginți, profesori, educatori,	Metodiști la nivel raional
PROTECȚIE								
MANAGEMENTUL DE CAZ ÎN PROTECȚIA COPILOR								
30.	Managementul de caz în asistența copiilor victime	X	X	X				
31.	Interviarea beneficiarului	X	X					
32.	Profilul asistentului social comunitar	X	X					
33.	Lucrul cu familiile necooperante	X	X					
34.	Mobilizarea comunității	X	X					
35.	Motivarea profesională	X	X					
36.	Supervizare în asistența socială. Teorie și practică	X	X					
37.	Funcțiile părinților în creșterea și educarea copiilor	X	X					